

John Carter Brown
Library
Brown University

JOHN CARTER BROWN
LIBRARY

Purchased from the
Trust Fund of
Lathrop Colgate Harper
LITT. D.

Den

Nederlandschen Bye-corf:

Waer ghy beschreven vint / al het gene dat nu uytge-
gaen is / op den stilstant ofte **Wrede** (seer nootlaeck-
lic om te lesen / van alle Liefhebbers des **Naderlands**:
waer uyt men den **Spaenschen Aerd** mach leeren
kennen / omme altijt op syn hoede te wesen) be-
ghinnende in **May 1607**. ende noch en
hebben wy het eynde niet.

Ende is ghestelt op een t' **Samen-sprekinge** /
tusschen een **Blampug** ende **Hollander**.

Noch is hier by ghevoecht / een **Ghedicht** ter eeren
des beghonnen **Peys**, tusschen **Philippum den derden** van dien
Name Coninck van Spaegnen / etc.

ENDE DE

Edele **Groot-moghende Heeren Staten Generael**
vande gheunieerde **Provincien**.

Beschermt ons Heere.

In't Jaer seshien hondert en acht /
Ieghelijck nae een goede **Wrede** wacht.

Den Autheur tot den

goet-gunstighe Leser.

Ersamen seer beminde Leser / nae dien my daer
een goet Vrient heeft gebeden / dat ic eens alle het
ghene / dat nu uytghegaen is / op den stil-standt ofte
Vrede / soude by een stellen / overmits daer veel Lief-
hebbers zijn (seyde hy) die de selfde by een soeckē / om
t'samen te laten binden / ende en weten niet of zyse al
hebben ofte niet / ja selfs veel Boeck-vercoopers we-
ten niet watter al uytgegaen is. Soo heb ickse al die
ick hebbe connen besomen hier ingeset / en hebbet op
een t'samen-sprekinghe ghemaect / ende hebbe coek
het selfde ghenoeemt den Nederlantschen Bye-korff /
overmits daer veel lieffelijcke waerschouwinghe in
zijn / die de Lief-hebbers des Vader-landt soo soet syt
om te aenhoozen / als den smacck vanden soeten Ho-
nich / ende desen Bye-korff moet ooc voor aen gebou-
den wesen : van al het ghene datter nu uytghe-
gaen is. Godt wil ons Nederlandt bewa-
ren voor twist en oneenicheydt / en
geven dat desen Days mach
strecken / tot Godsere
ende t'slant wel-
vaert / Amen.

Een
T samen sprekinge gemaect
tusschen een Hollander ende Vlaming.

Den Vlaming spreckt.

Nck wensch u goeden dach Hollander / hoe
zit ghye so nerstich en lessenet / ebt ghy wat nieuws
vanden Vredene?

Den Hollander spreckt.

Ja / ick heb ghecreghen een Boeckken genaemt
Bulle, ofte Mandaet des Paus, waer in dat alle Gre-
stelijke personen haer advijs uytsprecken / op den
Vrede diemen met ons Ketters aengaet.

Vlaming.

Op liebe vriendt vercoopt et mijn / ick wilder u
wel 7. grootene dooz gebene / en wiste ickere noch
eenighe andere te gecrygene / aengaende dese Stil-

stant ofte Vredene / ick soudese wel dubbelt willen betalene : want ick ben van
mepninghe al t'ghene dat ick can crygene / van dese nieuwe beschryvinghe / ach-
tervolghende laten bindene / ende so een boeckken daer af laten makene.

Hollander.

Daer is het Vlaming / langt gelt / wilt ghyer meer ander beschryvinge van
den Paps ofte Silstant hebben / ick salder u wel meer maken te cryghen / die seer
nootelyck syn om te lesen / waer uyt ghy cont mercken den valschen en listighen
aert van den Coninck van Spaegnen / ende den Eerdshertoge Albertus / hoe sy
soecken dese landen te bedziagen. Daerom men wel mach lotten op t'geen dat
seer fraep van Tito Livio in syn Roomsche Histozie ghesecht wort: dat den se-
kersten middel (om zich teghen zijne vanden te behouden) is het mistroutwen.
Want sy soecken ons doch met schoone beloften te bedziagen / ende hen te veyn-
sen of sy sulcx meynen / en ons dan so onversienst' overballen / gelijk wy bree-
der inde Droom moghen lesen: en oock hoe sy soecken ons het beste deel af-han-
dich te maken / te wetē de Indische vaert / waer dooz dese Nederlanden het beste
profijt crygen / en den vpant de meeste schade: ghelijck ghy beschreven vint inde
Memorie vande gewichtige redenen: En hoe sy ooc met geschencken sochten de
herten te winnen / en hoe sy oock soecken den Treves te verlengen / t'sy dooz fau-
te van quaet weder / ofte dooz t' lange uyt blijven van Pater Meyen / t'welck tot
haer boozdeel is / gelijc ghy inden Raetslach ofte Raetsel sult lesen / en hoe sy oock
alreede over slaen hebben ons te vernielen (als wy den Vrede met hen sullen ge-
maecht hebben) ja ons dan niet weerdich en sullen kennen te laten leven / gelijc
ghy breeder inde Artickelen van het besluyt der Inquisitie van Spaegnen meught
lesen / en meer andere dingen die hier te lang soude syn te verhalē : waer uyt men
can mercken / op hoe veelderley manieren sy ons soecken te bedziagen / en hoe sy

ons sonden tracteren als sy het net over ons hooft hadden: maer God de Heere (die een kender der herten is) sal ons wel bystaen / geluck hy tot noch toe gedaen heeft / laet ons hem dan van gantscher herten daerom bidden.

Vlamyng.

Ja byient daer moet ghy my aenelpene / al soude se noch so veel costen / want daer moeten schoone exempel en in staene / na dat ick et u huyl hoorze leggene / en sullen wel waerdich sijn te bewaerene / en om zyn memorie te verberschene / en recht te seeren den Spaenschen aert / die welke ons ghestwozene byant es. Wel nu goeden byient daer es 10 stupvers / gheefse my die ghy daer gesept ebbet.

Hollander.

Hier Vlamyng / ic het gelt / en ghy dat. Also doende maectmen van eené stupver vier. Maer hoorze wat / ick hebber noch al een hoopken / maer die moeten al bet gelden.

Vlamyng.

Ja ja byient legse doch eens upte / ick salse u af toepene / al soude ick sonder ghelt thups-waerts gaene.

Hollander.

Ich salse u uyt-leggen / maer al doe ick't op zyn boers / ghy moet my niet berispen. Want ghy moet dencken dat ick van het botten geslacht ben. Daer isser vooz eerst een / ende is genaemt den Brief van hare Hoocheden, aen de Heere Staten: waer in haer wort gepresenteert / op wat maniere sy begeeren Bestand ofte Vrede te maken / ende het antwoort daer op van de E. Heere Staten Generael. Daer is oock de Copie vanden Brief, geschreven vanden Eertshertoge, aen Graeff Harman vanden Bergh, in houdende d'ordre waer na allen Gouverneuren ende Capiteynen (wesende onder syn gebiet) hen sullen hebben te reguleren, geduyrende den stilstant van Wapenen. Daer isser noch een twelck is genaemt Copie vande brieduppen / en hoe verre de Limiten vanden stilstant sullen strecken. Daer isser noch een twelck is ghenaemt het Testament van de Oorloge: waer in sy een ghedenckenis krigghen die inden Oorloch wat ruym toeghetast hebben / en niet te min groote gagien strecken: maer eylacy sy moerent nu tegeden penning seshien aenleggen. Daer isser noch een twelck is genaemt / Cope vande namen der Coninckelicke ende andere Potentaten Gefanten die over de Vrede sitten, als de Ghesanten van Byzantkrigck / Enghelandt / Spaignien / Denemercken / ooc de Ghecommitteerde vande E. Heere Staten Generael / etc. Daer sijn noch de Principale Puncten die inde voorder handeling vanden Vrede van weggen de E. Grootmoghende Heeren Staten vande gheunieerde Provintien, onbegrijpelic fallen gheptoponeert werden inden Vrede-handeling. Daer isser noch een twelck is ghenaemt: Naerder Bedenckingen over de Zeevaert, Coophandel ende Neeringe. En noch een ander Bedenckinge over den staet vande Vereenichde Nederlanden, ofte het selfde: met eenen ander en tijtel Grondich Discours over desen aenstaenden Vredehandel: waer in ghy sult lesen hoe dese Vereenichde Provintien sullen haer neringe verliesen als wy met de Eertshertoghen sullen Vrede hebben ghemaect / en wort met goede redenen bebesticht. Daer isser noch een twelck is ghenaemt Consideratien vanden Vrede in Nederlant geconcipieert. Daer isser noch een twelck is ghenaemt Nootlicke Consideratien: waer in bewesen wort: hoe wel den Vrede ghemaect wort / tusschen den Coninck van Spaignien / en de Eertshertoghen / met

met de E. Grootmoghende Heere Staten Generael / niet langhe en sal conuen
digen / en redenen daer by waerom sulcx niet can staende bliue. Want den Pau-
selijcken hoop / t' sy Jesuyten / ofte andere Gheestelijcke Persoonen sullen haer
vassheyt niet conuen laten / en so wy niet altdot op ons hoede en zijn / wy sullen
ons seluen in't eynde bedrogen vinden: gelyc daer in breeder is te lesen. Daer
isser noch een twelc is ghenaeint Sendtbrief in forme van Supplicatie aenden Co-
ninc van Spaignen: waer in ghy vint de eerste beroerte deser Nederlanden / ende
hoe den Prince van Oraignien met de Staten syn ghedwonghen gheweest van
den Coninc van Spaignen het sweert teghen hem inde hant te nemen / om haer
seluen met hare ondersaten te beschermen / en t' Slants Privilegië booz te staen.

Daer isser noch een ghenaeint Trouhertighe waerschouwinghe aende verheer-
de Nederlantsche Provintien: waer inne men sien can het alghemeyn eynde ende
voornemen der Spaengiaerden / omme te gheraecken tot een boozghenomen
vijfde Monarchie. Daer isser noch een twelck is genaemt Placcaet van de Sta-
ten Generael vande Geunieerde Nederlanden: waer in wort verclaert den Coninck
van Spaignen vervallen te zijn vande Overheyt ende Heerschappije deser Nederlan-
den, ende verbiet synen Naem ende Zeghel niet meer te ghebruycken. Daer syn
noch de Artijckelen van het Contract ende Accoord gemaect tusschen den Coninc
van Engeland ende Spaegnien. Van isser noch een twelck is genaemt Vertooch:
daer leest ghy in hoe nootwendich / nut ende profijtelijc het sy booz de vereenich-
de Nederlanden te behouden / de vryheydt van te handelen op West-Indien / in
den Vrede met den Coninck van Spaignien. Daer isser noch een twelc is ghe-
naemt Cotype vande Aggreatie: waer in de Coninck van Spaignen bekent dese
Nederlanden booz vrye landen / ende d'antwoordt vande E. Grootmoghende
Heeren Staten daer op. Wel wat seght ghy Vlamping wilt ghy daer wel 30.
stuyvers booz gheben: want daer synder al die quaet te binden syn.

Vlamping.

Wajst geerne: want ober 10 jaren als sy niet meer te crygene syn / so sal icke
re wel eens soo vele booz crygene. Want daer staen dingen inne die den gemey-
nen man niet en eest ghewetene. Ja veel secrete des lants - sakene comē nu met
dese nicuwe beschrybingen int licht. Hadde ghyer noch meer Ollander ic wilde
se u afcooyene ende wel betalene.

Hollander.

Ja Vlamping / ick hebber noch al meer: maer die houde ick noch al dierder.
Want dit isser het pupck uyt / ick false u noch segghen hoemense noemt / begeert
ghyse niet so houde ick se selver / ick soude se u wel uytleggen / maer ic moet haest
gaen. Daer is vooreerst Schuyt-praet'jen, daer is het Discours tusschen den Hol-
lander ende den Zeeuw: gelyck ooc tusschen Petrum ende Paulum. Daer is noch
een ander Dialogus ofte t' Samensprekinghe op den Vrede-handel. Daer is noch
een genoechelijck Discours ende verhael vande Occasie en Oorsaecken waer door
de Nederlanden gecomen sijn aende Vrede-handel van D. D. Nicolao Mulerio: En-
de oock het Onpertijdich Discours opde handelinge vande Indien: Ende noch het
Discours by Forme van Remonstrantie van de nootsaekelijckheyt der selver
Navigatie. Daer is noch het Secreer vanden Coninck van Spaegnien. Daer is
noch van de Spinnecop en det Bieken. Daer is noch eenen Brief des Keyserlijcke
Majesteit van Duytslant. Daer is noch een Proeve des onlangs uytgegeve Drooms.
Daer is noch een Droom-gedicht. Daer is nu het t'gene leest inden d'uck ge-

bracht is genaemt het Buyr-p raetjen, ende is gemaect opten Brief die de Agent Aert-
sens uyt Vrancrijck aen de Heere Staten gesonden heeft. Ende noch isser den Echo
ofte Galm, die by den Authenc op een nieu oversien / en tot vele plaetse vermeer-
dert is. Ende noch hoe Seignor ende Maetroos den Sotck teghen malcanderen
trecken. Ende daer ist nu al: maer ic meene dat het daer niet by blijven en sal.
Wel hebt ghy in dese oock sin om 24. stupers cont ghyse hebben.

Vlamyng.

Daer sijn 42 grootene. Wa goe lieu nu hebbe ickere veel goets / ic wilse gaen
by malcanderen laten bindene. Maer daer soude noch wel wat by dienen om
booz aen te stellene / te wetene eenen Tptele hoemen dese beschrijvinghe alder-
best sal noemene.

Hollander.

Ick weet raet Vlampingh / men salse den Nederlandschen Bye-korff heeten /
overmits daer lieffelijcke waerschouwinge en ooc soete vermaningen in staen /
ende daer by setten het propoost dat wy hier t'samen hebben verhaelt / te weten
alle de beschrijvinghen daer by / hoemense noemt / of dan pemandt eenighe van
dien begeerde te coopen / inoghense gaen soecken totten Boeck-vercoopers ende
latense by een binden heel ofte half. Nu wil ick gaen en schryven onse Propoo-
sten / die wy hier gehad hebben / ende brenghense tot den Drucker / ende sien met
eenen nae wat Nieuw. Adieu Vlampingh / ick bedancke u van uwe goede beta-
linghe.

Vlamyng.

Ende icke van uwe goepe warene / als den Tptel ghedruckt es / soo moet ghy
mpe van dien oock een verkoopene / oft cright ghye weder wat nieuw ick wil
t'selbe oock wel coopene / ende wel betalene. Adieu Hollander.

¶ ¶ ¶ ¶

Ick gae daer den besten Wijn is.

G H E D I C H T :

Ter eeren des beghonnen PEYS, tusschen Philippum den derden
van dien Name Coninck van Spaignien, &c.

E N D E D E

EDELE, Groot-moghende HEEREN STATEN generael
der gheunieerde Provintien,

Ghemaect door een Lief-hebber der vrije Conste.

HOirt aen ô Musen hoort, ô Musen vvilt doch vvaken,
De geen die neerstich rust, ja nauvvelijck en slapen.
Die desen Peys beherten, daer med' oock d'aerd' vervullen :
Die om desen Peys smerten, en loopen als de dullen.
Den Peys die is gebaert, al van dat hoochste goet.
Des hoochstes goeddes aert, van den Peys comen moet.
Daerom oock t'hoochste goet, berooft van Peys seer treuret :
Noch oock den Peyse soet, sonder t'hoochst goet lang deuret.
Het sterffelijck geslacht, verciert met dese Deucht :
Heeft een sonderling cracht, floreert in grooter vreucht.
Den Peys Gode behaeght : en moet by vreuchde vvesen,
Voir hem dan forge draeght : vvilt t'quaet daer med' genesen.
Den Peys regeert een Stede. Den Peys regeert den Volcke :
En veel Casteelen mede. Verheft zich tot de VVolcke.
Al wat den Lant-man doet : of hy uyt-vvyt t'oncruyt :
T'goet cruyt heeft geen voorspoet : maer t'quade vvaft voir uyt.
Sonder Peys den Cooqman, over Ste, Dord, Berch, Dal,
Sonder schroom niet vvech can : noch vvegen breet oft smal :
Noch doir Neptuni VVout, en can hy loopen snel :
Bevvaert van Roovers stout, bevvaert van de Doot fel.
Den Peys die is de Moeder, die op t'hoochst goet neemt acht.
Den Peys is een behoeder, van God selfs voirts gebracht.
VVaer med' Godt heeft gebouvet, Hemel, Aerd' onversaecht.
T'volck t'vvelck op hem betrouvet, oock met des' deucht begaest.
De Son, Maen, en de Sterren, elck blijft in syn slach-oirt :

Niet

Niet ander hen vervverren , elck comt gevvoijnlijck voirt.
VVilt Gods macht haer veranderen, sy volgen syn bevel :
Sy loopen doir malcanderen, en comen vveer op haer stel.

Seer vr ome Graefs en Vorsten, end' ooc seer cloecke sinnen,
Die eerst malcander dorsten, een quade rocken Spinnen :
Hebben haer vriendelijck vereent, met dese Bruyt;
Accorderend' gelijk. Maer t'eynd' is noch niet uyt.

Coninc Philips met u Vossen , besproeyt met valscher Deucht :
God die vvil ons verlossen, vvenden quaed' vrucht in vreucht :
Hy vvil u steene herten , vermorvven langs hoe meer :
En dat tot uyver smerten , en dat tot onser eer.

V vvreed' aert schijnt geslicht , so t' schijnt verlaets u VVyt :
Daer med' vvort Hollant dicht , en oock van u bevryt.
Ghy mocht u aert veranderen, en crygen een anderen sin :
En vvy vveer teghen malcanderen, den crych sterck voeren in.

Nu vint den Moordenaer , met opgetogen seylen,
Hoe langs hoe meer gevaer, t' schynt t' leven vvilt hem feylen.
Den Peys aendoet hem rouvv. Den Peys vvilt hem niet voen :
Op dat hy thuys Nassouvv, dees eer niet sie aendoen.

Nu siemen gheen Chrychf-helt, bedryven quade perten :
Over dochters gevvelt, end' t' Huys-mans hert doen smerten.
Hy loopt op geenen buyt. Hy en doet niemant vvee,
Al die quaed' vreucht is uyt, quae daden vlieden mee.

Den gulden tijt comt aen, daermen afleest by d'Ouden,
Syt blyd' al ombelaen, laet de droefheyte vercouden.
Laet varen alle sorghen. Laet varen ongheneucht,
VVilt geen blydschap verborgen. Maer leeft voirtaen in vreucht.

Hierom doet God' offranden, hem voir syn gnad' aenbidt,
Soo comt ghy niet te schanden. v vleckten vvorden vvilt.
Die u noch aen t'lijf hangen, vanden vorigen stryt :
En vvilt den Peys voirt-gangen' soo vvort ghyse schoon quyt.

Dancksegging doch uyt-stortet, bevvijsset Gode eer,
Dat hy den Peys vervordert, en sterct hoe lang hoe meer.
Soo comter eenen Herder, onder hem een Volck meer :
En dan hoe langs hoe verder, van hier in d'eeuvvighen Vree.

IEMANT ADAMS.

F608
N 371 b

